

EUROPAPARLAMENTET

2009 - 2014

Plenarhandling

A7-0413/2011

25.11.2011

BETÄNKANDE

om begäran om fastställelse av Viktor Upaskichs immunitet och privilegier
(2011/2099(IMM))

Utskottet för rättsliga frågor

Föredragande: Bernhard Rapkay

RR\885060SV.doc

PE470.003v03-00

SV

Förenade i mångfalden

SV

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS BESLUT	3
MOTIVERING	6
RESULTAT AV SLUTOMRÖSTNINGEN I UTSKOTTET	15

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS BESLUT

om begäran om fastställelse av Viktor Uspaskichs immunitet och privilegier (2011/2099(IMM))

Europaparlamentet fattar detta beslut

- med beaktande av Viktor Uspaskichs begäran, daterad den 5 april 2011 och tillkännagiven i kammaren den 9 maj 2011, om fastställelse av hans immunitet, och Viktor Uspaskichs begäran, daterad den 11 april 2011 och tillkännagiven i kammaren den 4 juli 2011, om en översyn av parlamentets beslut av den 7 september 2010 om att upphäva Viktor Uspaskichs immunitet¹,
- efter att ha hört Viktor Uspaskich den 10 oktober 2011 i enlighet med artikel 7.3 i arbetsordningen,
- med beaktande av artiklarna 7 och 9 i protokollet av den 8 april 1965 om Europeiska unionens immunitet och privilegier och artikel 6.2 i akten av den 20 september 1976 om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet,
- med beaktande av Europeiska unionens domstols domar av den 12 maj 1964, 10 juli 1986, 15 och 21 oktober 2008 samt 19 mars 2010²,
- med beaktande av artikel 62 i Republiken Litauens konstitution,
- med beaktande av parlamentets beslut av den 7 september 2010 om att upphäva Viktor Uspaskichs immunitet³,
- med beaktande av artiklarna 6.3 och 7 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för rättsliga frågor (A7-0413/2011), och av följande skäl:
 - A. Viktor Uspaskichs begäranden av den 5 april respektive 11 april 2011 bör behandlas gemensamt, eftersom de rör ett och samma rättsliga förfarande.
 - B. Straffrättsliga förfaranden har inletts mot Viktor Uspaskich, ledamot av Europaparlamentet, som i det mål som behandlas i den regionala brottmålsdomstolen i Vilnius står åtalad för brott enligt artikel 24.4 jämförd med artikel 222.1, artikel 220.1, artikel 24.4 jämförd med artikel 220.1, artikel 205.1 och artikel 24.4 jämförd med artikel 205.1 i den litauiska brottsbalken.

¹ Antagna texter, P7_TA(2010)0296.

² Mål 101/63, Wagner mot Fohrmann och Krier, REG 1964, s. 195; mål 149/85, Wybot mot Faure m.fl., REG 1986, s. 2391; mål T-345/05, Mote mot parlamentet, REG 2008, s. II-2849; de förenade målen C-200/07 och C-201/07, Marra mot De Gregorio och Clemente, REG 2008, s. I-7929; mål T-42/06, Gollnisch mot parlamentet.

³ Antagna texter, P7_TA(2010)0296.

- C. Artikel 9 i protokollet om Europeiska unionens immunitet och privilegier föreskriver att under Europaparlamentets sessioner ska dess ledamöter, vad avser deras egen stats territorium, åtnjuta den immunitet som beviljas parlamentsledamöter i deras land. Samma artikel föreskriver också att immuniteten inte kan åberopas när en ledamot tas på bar gärning och att immuniteten inte kan hindra Europaparlamentet att utöva sin rätt att upphäva en av dess ledamöters immunitet.
- D. Enligt artikel 62 i Republiken Litauens konstitution får en ledamot av det nationella parlamentet (Seimas) inte hållas straffrättsligt ansvarig eller gripas, och hans eller hennes friheter får inte heller begränsas utan parlamentets medgivande.
- E. Vidare får en ledamot av Seimas enligt artikel 62 inte åtalas för röster som han eller hon avlagt eller yttranden som han eller hon gjort i Seimas. Ledamoten får emellertid hållas ansvarig för personlig kränkning eller förtal i enlighet med det allmänna förfarandet.
- F. Viktor Uspaskich står under åtal i huvudsak för bokföringsbrott i samband med finansieringen av ett politiskt parti under en period innan han valdes till ledamot av Europaparlamentet.
- G. Den 7 september 2010 upphävde parlamentet Viktor Uspaskichs immunitet, eftersom inga övertygande bevis hade anförts för att någon typ av *fumus persecutionis* skulle föreligga, och eftersom de brott som Viktor Uspaskich anklagas för inte har någon koppling till utövandet av hans ämbete som ledamot av Europaparlamentet.
- H. Den 28 oktober 2010 vände sig Viktor Uspaskich till tribunalen för att få parlamentets beslut av den 7 september 2010 ogiltigförklarad, men i juli 2011 drog han tillbaka sin talan.
- I. I sin begäran av den 5 april 2011 om fastställelse av hans immunitet hävdade Viktor Uspaskich att de straffrättsliga förfaranden som inletts av de litauiska myndigheterna hindrar honom från, eller gör det svårare för honom att fullgöra sitt parlamentariska uppdrag, i det att de begränsar hans rörelsefrihet i strid med artikel 7 i protokollet om immunitet och privilegier.
- J. Artikel 7 i protokollet avser att skydda parlamentsledamöterna mot begränsningar av deras rörelsefrihet, utom när det handlar om begränsningar som beslutats av rättsliga myndigheter. Därmed föreskriver inte artikeln immunitet utan ett privilegium, och den skyddar inte mot beslut om begränsning av parlamentsledamöternas rörelsefrihet då dessa beslut fattats av rättsliga myndigheter¹.
- K. Följaktligen är det omöjligt för parlamentet att bifalla Viktor Uspaskichs begäran av den 5 april 2011 om fastställelse av dennes immunitet på grundval av artikel 7 i protokollet.
- L. I sin skrivelse av den 11 april 2011 begärde Viktor Uspaskich att parlamentets beslut av den 7 september 2010 skulle ses över på grundval av de nya uppgifter som påstods ha framkommit på Wikileaks och som enligt Viktor Uspaskich visade att han utsatts för *fumus persecutionis*.

¹ Mål T-345/05, Mote mot parlamentet, REG 2008, s. II-2849, punkterna 48–52.

- M. Denna begäran bör avslås eftersom kopplingen mellan de påstått nya uppgifterna och den talan som väckts mot Viktor Uspaskich för bokföringsbrott inte anses vara tillräckligt stark.
- N. Dessutom – och detta gäller även Viktor Uspaskichs påstående om att beslutet av den 7 september 2010 innebar en kränkning av hans grundläggande rätt till ett försvar och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – utgör inte begäran om översyn av parlamentets beslut av den 7 september 2010 en begäran om försvar av hans immunitet och privilegier i den mening som avses i artiklarna 6 och 7 i arbetsordningen.
1. Europaparlamentet beslutar att inte fastställa Viktor Uspaskichs immunitet och privilegier.
 2. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att omedelbart översända detta beslut och det ansvariga utskottets betänkande till den berörda myndigheten i Republiken Litauen.

MOTIVERING

Bakgrund

Den 14 juli 2009 begärde Litauens chefsåklagare att Viktor Uspaskichs parlamentariska immunitet skulle upphävas.

Vid sammanträdet den 7 oktober 2009 tillkännagav talmannen i enlighet med artikel 6.2 i arbetsordningen att han hade erhållit en skrivelse av den 14 juli 2009 från de rättsliga myndigheterna i Litauen, med en begäran om upphävande av Viktor Uspaskichs parlamentariska immunitet.

Talmannen hänvisade denna begäran till utskottet för rättsliga frågor i enlighet med artikel 6.2 i arbetsordningen.

I ett beslut av den 29 juni 2009 uppmanade den regionala domstolen i Vilnius Republiken Litauens chefsåklagare att be Europaparlamentet att upphäva immuniteten för parlamentsledamoten Viktor Uspaskich, som stod åtalad i mål nr 1-38/2009, så att de straffrättsliga förfaranden som inletts mot honom skulle kunna fortsätta och den borgen för Uspaskich som domstolen krävt som en säkerhetsåtgärd skulle kunna verkställas.

I ett mål som behandlas i den regionala brottmålsdomstolen i Vilnius står Viktor Uspaskich åtalad för brott enligt artikel 24.4 jämförd med artikel 222.1, artikel 220.1, artikel 24.4 jämförd med artikel 220.1, artikel 205.1 och artikel 24.4 jämförd med artikel 205.1 i den litauiska brottsbalken.

Målet mot Viktor Uspaskich består i att han som ordförande i Arbetarpartiet under perioden från den 13 juli 2004 till den 17 maj 2006, i samverkan med andra aktörer och i syfte att dels försöka att med olagliga medel finansiera ett politiskt parti, det vill säga Arbetarpartiet, dels undvika tillbörlig kontroll av partiets finansiering och politiska kampanjer, i Vilnius instruerade en organiserad och av dem inrättad grupp att begå ett antal brott. För detta ändamål instruerade han under perioden 2004–2006 personal i Vilnius att föra falsk bokföring för Arbetarpartiet, vilket gjorde det omöjligt att fullt ut fastställa vare sig partiets tillgångar och skulder eller partiets struktur under åren 2004, 2005 och 2006.

Viktor Uspaskich, som i enlighet med artikel 21 i Republiken Litauens bokföringslag var ansvarig för hur partiets bokföring sköttes och som agerade som juridisk person för Arbetarpartiets räkning, anklagas av de litauiska myndigheterna för att ha instruerat en person att föra falsk bokföring för Arbetarpartiet under våren 2004. Dessutom påstås det att transaktioner och affärsverksamhet som måste redovisas, liksom inofficiella insättningar och utbetalningar av medel och andra tillgångar i samband med Arbetarpartiets verksamhet bör redovisas i inofficiella liggare. Han anklagas också för att ha utfärdat uttryckliga instruktioner om att vissa affärstransaktioner och finansiella transaktioner skulle genomföras utan att redovisas i partiets bokföring.

Den 9 december 2008 beslutade Litauens parlament (Seimas) att upphäva Uspaskichs immunitet i samband med dessa förfaranden. Dessutom bör nämnas att Uspaskich

inte var ledamot av Europaparlamentet under den period då de brott som han står åtalad för ska ha begåtts.

Den 27 januari 2010 hördes Uspaskich i enlighet med artikel 7 i Europaparlamentets arbetsordning.

Efter att Uspaskichs hörts skrev ordföranden för utskottet för rättsliga frågor till Europaparlamentets talman den 2 februari 2010 och bad denne att ta upp följande med de litauiska myndigheterna:

- Det verkar som om det beslut som fattades av den regionala domstolen i Vilnius den 29 juni 2009, i vilket Litauens chefsåklagare uppmanades att begära ett upphävande av immuniteten, i själva verket fattades av en enda domare. Är detta förenligt med litauisk lagstiftning?
- Den 29 april 2008 krävde den regionala domstolen i Vilnius att Viktor Uspaskich skulle betala en borgen på 1 500 000 litas (cirka 436 000 euro) som en säkerhetsåtgärd. Inför utskottet hävdade Viktor Uspaskich att han, om han förlorade fallet, riskerade att dömas till böter på endast 14 000 euro, och menade därför att den borgen som krävdes var oproportionerligt hög och olaglig enligt litauisk lagstiftning.

Den 27 april 2010 skickade de litauiska myndigheterna ett ingående svar.

Den 2 september 2009 hörde utskottet för rättsliga frågor Uspaskich för andra gången.

Den 7 september 2010 beslutade Europaparlamentet att upphäva Viktor Uspaskichs immunitet (P7_TA(2010)0296) av följande skäl:

- ”A. Straffrättsliga förfaranden har inletts mot Viktor Uspaskich, ledamot av Europaparlamentet, som i det mål som behandlas i den regionala brottmålsdomstolen i Vilnius står åtalad för brott enligt artikel 24.4 jämförd med artikel 222.1, artikel 220.1, artikel 24.4 jämförd med artikel 220.1, artikel 205.1 och artikel 24.4 jämförd med artikel 205.1 i den litauiska brottsbalken.*
- B. Enligt artikel 9 i protokollet om Europeiska unionens immunitet och privilegier ska ledamöter av Europaparlamentet under Europaparlamentets sessioner åtnjuta, vad avser deras egen stats territorium, den immunitet som beviljas parlamentsledamöter i deras land, medan immuniteten inte kan åberopas av en ledamot som tas på bar gärning och inte heller kan hindra Europaparlamentet att utöva sin rätt att upphäva en av sina ledamöters immunitet.*
- C. Anklagelserna mot Uspaskich rör inte yttranden han gjort eller röster han avlagt under utövandet av sitt ämbete som ledamot av Europaparlamentet.*
- D. Enligt artikel 62 i Republiken Litauens konstitution får en ledamot av det nationella parlamentet (Seimas) inte göras straffrättsligt ansvarig, anhållas eller utsättas för åtgärder som på annat sätt begränsar hans eller hennes frihet utan Seimas samtycke.*

- E. Vidare får en ledamot av Seimas enligt artikel 62 inte åtalas för röster som han eller hon avlagt eller yttranden som han eller hon gjort i Seimas. Ledamoten får emellertid hållas ansvarig för personlig kränkning eller förtal i enlighet med det allmänna förfarandet.
- F. Viktor Uspaskich står under åtal i huvudsak för bokföringsbrott i samband med finansieringen av ett politiskt parti under en viss period innan han valdes till ledamot av Europaparlamentet.
- G. Inga övertygande bevis har anförts för att någon typ av *fumus persecutionis* skulle föreligga, och de brott som Uspaskich anklagas för har ingen koppling till utövandet av hans ämbete som ledamot av Europaparlamentet.”

Vid sitt plenarsammanträde den 9 september 2010 tillkännagav Europaparlamentet att en begäran från Uspaskich om fastställelse av hans immunitet var meningslös eftersom den avsåg samma straffrättsliga förfarande för vilket hans immunitet redan hade upphävts. Uspaskich informerades om detta i en skrivelse av den 20 september 2010.

Den 28 oktober 2010 väckte Uspaskich talan vid tribunalen för att få Europaparlamentets beslut av den 7 september 2010 ogiltigförklarat och för att få 10 000 euro i ersättning för ideell skada. Denna talan registrerades som mål T-507/10¹. Under förfarandet, den 17 december 2010, avslog tribunalens ordförande en ansökan om interimistiska åtgärder (det vill säga uppskov med verkställigheten av parlamentets beslut av den 7 september 2010)². Uspaskich överklagade ordförandens beslut (mål C-66/11 P (R)).

Vid sammanträdet den 9 maj 2011 tillkännagav Europaparlamentets talman i enlighet med artikel 6.3 i arbetsordningen att han hade erhållit en begäran från Viktor Uspaskich den 5 april 2011 om fastställelse av hans immunitet och privilegier med hänvisning till artikel 7 i protokollet om immunitet och privilegier (nedan kallad ”begäran av den 5 april 2011”).

Begäran hänvisades genom en skrivelse av den 27 maj 2011 till utskottet för rättsliga frågor i enlighet med artikel 6.3 i arbetsordningen.

Den 1 juni 2011 översände Europaparlamentets talman till utskottet för rättsliga frågor ännu en skrivelse av den 11 april från Uspaskich, om en översyn av Europaparlamentets beslut av den 7 september 2010 (P7_TA(2010)0296) om upphävande av hans immunitet. I skrivelsen bad talmannen utskottet för rättsliga frågor att snarast möjligt behandla denna fråga och informera honom om vad som framkommit under diskussionerna inom utskottet.

Vid samordnarnas sammanträde den 20 juni 2011 meddelade Rapkay att han hade erhållit ett meddelande från Uspaskich om att denne hade beslutat att dra tillbaka sin talan mot Europaparlamentet inför tribunalen av följande skäl:

Uspaskich hade bett Europaparlamentet, dvs. JURI:s samordnare, att ompröva beslutet om upphävande i fråga om hans ärende. Den 9 april 2011 hade Wikileaks offentliggjort en hemlig not från den amerikanska ambassaden i Vilnius, i vilken det hävdades att den litauiska regeringens statssekreterare hade informerat de amerikanska diplomaterna om att den

¹ EUT C 13, 15.1.2011, s. 28, rättelse i EUT C 72, 5.3.2011, s. 38.

² EUT C 55, 19.2.2011, s. 24.

litauiska regeringen avsåg att förvisa honom ur Litauen på grund av hans etniska ursprung (etnisk ryss är lika med rysk spion).

Uspaskich skrev vidare att han från denna tidpunkt inte skulle driva någon talan mot Europaparlamentet, och att det därmed inte fanns något som hindrade Europaparlamentet från att ta upp frågan till ny behandling.

Han bifogade två handlingar: en skrivelse om att han drog tillbaka sin talan till tribunalens ordförande, och postkontorets bekräftelse på att skrivelsen verkligen hade skickats.

Följaktligen beslutade utskottssamordnarna att be Europaparlamentets talman att se till att frågan tillkännagavs i kammaren och hänvisades till ansvarigt utskott i enlighet med artikel 6.3 i arbetsordningen. Europaparlamentets talman gjorde vederbörligen detta tillkännagivande den 4 juli 2011 (nedan kallat ”begäran av den 11 april 2011”).

Samma dag informerade domstolen rättstjänsten om att Uspaskichs ansökan hade dragits tillbaka (denna gång på tillbörligt sätt, på litauiska – det aktuella rättegångsspråket – och av Uspaskichs advokat). Ärendet ströks ur registret i enlighet med tribunalens begäran av den 3 augusti 2011. Därmed har överklagandet av avslaget rörande Uspaskichs begäran om interimistiska åtgärder inte längre något syfte.

Den 10 oktober 2011 hördes Uspaskich i enlighet med artikel 7.3 i arbetsordningen.

Begäran om fastställelse av immunitet

a) Begäran av den 5 april 2011

I sin begäran av den 5 april 2011 begär Uspaskich att hans immunitet ska fastställas i enlighet med artikel 6.3 i Europaparlamentets arbetsordning.

Han anklagar Republiken Litauen för att under samordnade former angripa honom och det litauiska Arbetarpartiet, och menar att detta angrepp har lett till att en aspekt av hans immunitet som ledamot av Europaparlamentet har kränkts, nämligen det privilegium som innebär rörelsefrihet, vilket garanteras genom artikel 7 i protokollet om privilegier och immunitet.

Han hävdar närmare bestämt att den regionala domstolen i Vilnius har fastställt en tidsplan för de tillfällen då han ska höras, som hindrar honom från att närvara vid Europaparlamentets sammanträden exempelvis på måndag morgon varje vecka (i andra handlingar från Uspaskich hävdar han att han ska höras på torsdagar, vilket skulle betyda att han inte skulle kunna arbeta för Europaparlamentet under onsdagar, torsdagar och fredagar, medan Uspaskich skulle föredra att höras måndag morgon varje vecka).

Uspaskich citerar det beslut som meddelades av förstainstansrättens ordförande den 16 mars 2007 i mål T-345/05 R, V mot Europaparlamentet¹, och menar att den litauiska domstolen handlar i strid med artikel 7 i protokollet genom sin tidsplan för utfrågningarna.

¹ REG 2007, s. II-25, punkterna 87 och 88.

Vidare menar Uspaskich att han inte fick någon chans att framföra sin ståndpunkt innan Europaparlamentet fattade beslutet att upphäva hans immunitet vilket, enligt honom, är i strid med artikel 41 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna¹ och en kränkning av hans grundläggande rätt till ett försvar. Uspaskich klagar över att utskottet för rättsliga frågor inte gav honom möjlighet att se eller kommentera förslaget till beslut innan det antogs och att utskottet skickade frågor till Litauens chefsåklagare utan hans kännedom.

I mer ingående ordalag klagar Uspaskich över att Europaparlamentet upphävde hans immunitet på grund av att man hade fått det felaktiga intrycket att det enligt litauisk lag var nödvändigt att immuniteten upphävdes, eftersom de brott som han anklagas för att ha begått inträffade innan han valdes till Europaparlamentet och inte är kopplade till hans verksamhet som ledamot av Europaparlamentet. Han klagar också över att Europaparlamentet struntade i hans påståenden om politisk förföljelse och inte tillämpade *fumus persecutionis* i hans ärende.

b) Begäran av den 11 april 2011

I sin andra skrivelse av den 11 april 2011 uppger Uspaskich att Wikileaks den 9 april offentliggjorde en diplomatisk not som Förenta staternas ambassad i Vilnius ska ha skickat till det amerikanska utrikesdepartementet i oktober 2006, i vilken det nämns att statssekreteraren vid det litauiska utrikesministeriet bekräftade att förföljelsen av det litauiska Arbetarpartiet organiserades av den litauiska regeringen på grund av att man misstänkte att Uspaskich hade förbindelser med den ryska underrättelsetjänsten i utlandet. Enligt Uspaskich bevisar denna not att han är offer för politisk förföljelse och att Europaparlamentet genom att upphäva hans immunitet felaktigt underlät att tillämpa *fumus persecutionis*.

Av dessa skäl begär Viktor Uspaskich att Europaparlamentets beslut av den 7 september 2010 ska ses över mot bakgrund av artikel 6.2² i arbetsordningen, alternativt mot bakgrund av artikel 6.3³ i arbetsordningen.

Rättslig analys

a) Begäran av den 5 april 2011

Vad gäller Uspaskichs begäran av den 5 april 2011 om fastställelse av hans immunitet på grund av att de straffrättsliga förfaranden som inletts av de litauiska myndigheterna hindrade honom från, eller gjorde det svårare för honom att fullgöra sitt parlamentariska uppdrag och begränsade hans rörelsefrihet i strid med artikel 7 i protokollet om Europeiska unionens

¹ 1. Var och en har rätt att få sina angelägenheter behandlade opartiskt, rättvist och inom skälig tid av unionens institutioner, organ och byråer.

2. Denna rättighet innebär bl.a. att

a) var och en har rätt att bli hörd innan en enskild åtgärd som skulle beröra honom eller henne negativt vidtas mot honom eller henne,

b) var och en ska ha tillgång till de akter som berör honom eller henne, med förbehåll för berättigade intressen vad avser sekretess, tystnadsplikt och affärshemlighet,

c) förvaltningen är skyldig att motivera sina beslut.

² 2. Varje begäran ställd till talmannen från en i en medlemsstat behörig myndighet om upphävande av en ledamots immunitet ska tillkännages i kammaren och hänvisas till ansvarigt utskott.

³ 3. Varje begäran om fastställelse av immunitet och privilegier som en ledamot eller före detta ledamot lämnar in till talmannen ska tillkännages i kammaren och hänvisas till ansvarigt utskott.

immunitet och privilegier¹, bör man beakta domen av den 15 oktober 2008 i mål T-345/05, Mote mot parlamentet².

Punkterna 48–52 bör i detta syfte återges i sin helhet:

”... artikel 8 [numera artikel 7] första stycket i protokollet innebär ett förbud för medlemsstaterna att, bland annat på grund av deras praxis avseende beskattning, anta administrativa begränsningar av rörelsefriheten för parlamentets ledamöter (domstolens dom av den 15 september 1981 i mål 208/80, Bruce of Donington, REG 1981, s. 2205, punkt 14). Såsom föreskrivs i den bestämmelsen, syftar privilegiet till att säkerställa att parlamentets ledamöter åtnjuter rörelsefrihet under resan till eller från parlamentets mötesplats.

49. Förstainstansrätten påpekar emellertid att även om artikel 8 första stycket i protokollet, i vilket det hänvisas till begränsningar av administrativ ”eller annan natur”, inte innehåller någon uttömmande uppräkningslista av dessa begränsningar, omfattas inte begränsningar som följer av lagföring. Sådana begränsningar omfattas nämligen av tillämpningsområdet för artikel 10 [numera artikel 9]. Den bestämmelsen innehåller rättsregler avseende immunitet, utanför det särskilda området för yttranden som parlamentets ledamöter avgett eller röster de avlagt under utövandet av sitt uppdrag, vilket regleras i artikel 9 [numera artikel 8]. Lagföring omnämns uttryckligen i artikel 10 första stycket b i protokollet och ingår bland de former av immunitet som en parlamentsledamot åtnjuter på alla andra medlemsstaters territorium under Europaparlamentets sessioner. Enligt artikel 10 första stycket a i protokollet åtnjuter en ledamot av parlamentet även, under samma period, på sin egen stats territorium den immunitet som beviljas parlamentets ledamöter i deras land. I vissa länder skyddas de nationella parlamentsledamöterna från att bli föremål för straffrättsliga förfaranden. I artikel 10 andra stycket föreskrivs slutligen att immuniteten även ska vara tillämplig på parlamentets ledamöter under resan till och från parlamentets mötesplats. Den bestämmelsen, vilken såsom artikel 8 första stycket i protokollet skyddar parlamentets ledamöter mot begränsningar av deras rörelsefrihet, bekräftar att de begränsningar som omnämns i den sistnämnda bestämmelsen inte omfattar samtliga möjliga begränsningar av rörelsefriheten för parlamentets ledamöter. Straffrättsliga förfaranden ska, vilket framgår av de bestämmelser i artikel 10 som undersöks ovan, anses vara omfattade av det rättsliga regelverk som införs genom den sistnämnda artikeln.

50. Artikel 10 i protokollet avser således att säkerställa ledamöternas oberoende genom att förhindra att påtryckningar, i form av hot om frihetsberövande eller lagföring, utövas gentemot dem under parlamentets sessioner (beslut meddelat av förstainstansrättens ordförande den 2 maj 2000 i mål T-17/00 R, Rothley m.fl. mot parlamentet, REG 2000, s. II-2085, punkt 90).

¹ Artikel 7 föreskriver följande: ”Europaparlamentets ledamöter får inte underkastas någon begränsning av administrativ eller annan natur i sin rörelsefrihet under resa till eller från Europaparlamentets mötesplats. Europaparlamentets ledamöter ska, vad avser tull- och valutakontroll, a) av sin egen regering beviljas samma lätnader som högre tjänstemän som tillfälligt reser utomlands i offentligt uppdrag, b) av regeringarna i övriga medlemsstater beviljas samma lätnader som företrädare för utländska regeringar med tillfälligt offentligt uppdrag.”

² REG 2008, s. II-2849.

51. Artikel 8 i protokollet avser att skydda parlamentsledamöterna mot begränsningar av deras rörelsefrihet, vilka är av annat slag än dem som beslutas av rättsliga myndigheter.

52. Eftersom det inte har gjorts gällande att de risker för att Ashley Neil Motes utövande av sitt uppdrag som parlamentsledamot skulle påverkas menligt utgjordes av begränsningar av ett annat slag än dem som följer av det straffrättsliga förfarande som hade inletts i domstolarna i hans ursprungsstat, konstaterar förstainstansrätten att parlamentet inte gjorde sig skyldigt till någon felaktig rättstillämpning genom att besluta att upphäva Ashley Neil Motes immunitet, utan att vare sig pröva det privilegium som han åtnjöt såsom parlamentsledamot eller finna att artikel 8 hade åsidosatts i förevarande fall.”¹

Observera att det beslut som fattades av förstainstansrättens ordförande den 16 mars 2007 i mål T-345/05 R, V mot parlamentet², och som Uspaskich citerar, fattades inom ramen för samma förfarande. I de punkter som återges noterade förstainstansrätten endast det faktum att den planerade rättegången mot Mote inte skulle utgöra något hinder för parlamentets sammanträdesperiod.

I målet Mote mot parlamentet påpekade förstainstansrätten klart och tydligt att artikel 7 i protokollet inte föreskriver immunitet utan ett privilegium och inte skyddar mot beslut om begränsning av ledamöternas rörelsefrihet då dessa beslut fattats av rättsliga myndigheter.

Följaktligen är det omöjligt för parlamentet att gå med på Viktor Uspaskichs begäran av den 5 april 2011 om fastställelse av dennes immunitet på grundval av artikel 7 i protokollet.

I vilket fall som helst är den direkta orsaken till att Uspaskich enligt uppgift inte kan närvara vid Europaparlamentets sammanträden på onsdagar, torsdagar och fredagar inte det faktum att Europaparlamentet upphävt hans immunitet, utan det beslut som fattats av den litauiska domstolen, och det beslutet bör i så fall överklagas i en domstol antingen i Litauen eller i Luxemburg. Trots detta föreslår föredraganden att parlamentets talman ombes att skriva till de litauiska myndigheterna och uppmana dem att se till att rättegången mot Uspaskich i möjligaste mån genomförs på ett sådant sätt att det inte inverkar på hans arbete som ledamot av Europaparlamentet.

Uspaskich hävdar vidare att utskottet för rättsliga frågor genom sitt beslut P7_TA(2010)0296 handlade i strid med hans rätt till ett försvar – rätten att lägga fram sin ståndpunkt innan ett beslut som riskerar att innebära nackdelar för honom fattas i hans ärende. Därefter klagar han över att han inte fått se eller kommentera utskottets förslag till beslut, och att frågor skickats till Litauens chefsåklagare utan hans kännedom och att han därmed inte heller kunnat kommentera dessa. Han hävdar att det faktum att man inte låtit honom se förslaget till beslut inte bara innebär en kränkning av hans grundläggande rätt till ett försvar och av artikel 41.1 och 41.2 a–b³ i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, utan också innebär att Europaparlamentet handlar i strid med Litauens konstitution.

¹ Våra understrykningar.

² REG 2007, s. II-25, punkterna 87 och 88.

³ 1. Var och en har rätt att få sina angelägenheter behandlade opartiskt, rättvist och inom skälig tid av unionens institutioner och organ.

2. Denna rättighet innebär bl.a. att

a) var och en har rätt att bli hörd innan en enskild åtgärd som skulle beröra honom eller henne negativt vidtas mot honom eller henne,

Alla dessa argument handlar om huruvida Europaparlamentets beslut att upphäva Uspaskichs immunitet var lagenligt och i slutändan om huruvida Europaparlamentets arbetsordning är lagenlig, eftersom den inte innehåller någon bestämmelse om att han skulle ha fått kontrollera och kommentera det ansvariga utskottets förslag till betänkande. Dessa frågor bör i själva verket tas upp i domstolen, och inte i utskottet för rättsliga frågor, som i enlighet med arbetsordningen inte har någon befogenhet att se över sina egna beslut.

Föredraganden noterar att det inte framkom några nya uppgifter i detta hänseende när Uspaskich hördes den 10 oktober 2011.

b) Begäran av den 11 april 2011

I denna skrivelse begär Uspaskich att parlamentets beslut av den 7 september 2010 ska ses över mot bakgrund av artikel 6.2¹ i arbetsordningen, alternativt artikel 6.3² i arbetsordningen, på grundval av de nya uppgifter som påstås ha framkommit på Wikileaks och som enligt Viktor Uspaskich visade att han utsatts för fumus persecutionis.

Orsaken till att han begär en översyn av beslutet är att Wikileaks den 9 april 2011 offentliggjorde en diplomatisk not som Förenta staternas ambassad i Vilnius ska ha skickat till det amerikanska utrikesdepartementet i oktober 2006, i vilken det nämns att undersekreterare Albinas Januska vid det litauiska utrikesministeriet gjort gällande att [den litauiska regeringen] (och i förlängningen han själv) försökte få Arbetarpartiets frontfigur Viktor Uspaskich att lämna Litauen på grund av dennes kopplingar till den ryska underrättelsetjänsten i utlandet.

För det första finns det inte något samband mellan det uttalande som en tjänsteman inom det litauiska utrikesministeriet påstås ha gjort efter att denne avgått 2006 och de rättsliga förfaranden som genomförs under 2009, som gör det befogat att hävda att det är fråga om fumus persecutionis. Och även om det hade funnits bevis, vilket inte är fallet, för att den litauiska regeringen och Albinas Januska hade försökt få Viktor Uspaskich att lämna Litauen på grund av dennes kopplingar till den ryska underrättelsetjänsten i utlandet hade detta faktum inte haft något samband med den talan som väckts mot Uspaskich för bokföringsbrott.

För det andra är det så, bortsett från det faktum att arbetsordningen inte föreskriver att det ansvariga utskottet ska se över beslut som fattats av Europaparlamentet – det är snarare domstolens uppgift – att när Europaparlamentet väl har upphävt en ledamots immunitet i ett visst ärende har den berörda ledamoten inte längre någon immunitet att upphäva i det aktuella ärendet. För att det ska råda säkerhet beträffande rättsläget bör det utom i undantagsfall vara så att när parlamentet väl har fattat sitt beslut i kammaren, så ska det beslutet gälla. Ändå gick utskottet för rättsliga frågor med på att, efter att det underrättats om Uspaskichs beslut att dra tillbaka sin talan inför domstolen, göra en grundlig bedömning av de rättsliga och

b) var och en ska ha tillgång till de akter som berör honom eller henne, med förbehåll för berättigade intressen vad avser sekretess, tystnadsplikt och affärshemlighet,

c) förvaltningen är skyldig att motivera sina beslut.

¹ 2. *Varje begäran ställd till talmannen från en i en medlemsstat behörig myndighet om upphävande av en ledamots immunitet ska tillkännages i kammaren och hänvisas till ansvarigt utskott.*

² 3. *Varje begäran om fastställelse av immunitet och privilegier som en ledamot eller före detta ledamot lämnar in till talmannen ska tillkännages i kammaren och hänvisas till ansvarigt utskott.*

innehållsmässiga omständigheterna kring ledamotens påståenden, och hörde honom för att ta reda på om det var motiverat att fastställa hans immunitet.

Vidare konstateras att de litauiska myndigheterna begärde att Uspaskichs immunitet skulle upphävas i juli 2009 och att det har tagit mer än två år att behandla denna begäran. Uspaskich hade möjlighet att överklaga Europaparlamentets beslut inför domstolen, men han drog tillbaka sin begäran. Nu har han i stället tillfälle att försvara sig i domstolsförhandlingarna i Litauen, och har där alla möjligheter att överklaga besluten – bland annat möjligheten att begära förhandsavgöranden från Luxemburg och att överklaga besluten i Strasbourg.

Föredraganden noterar att det inte framkom några nya uppgifter i detta hänseende när Uspaskich hördes den 10 oktober 2011.

Slutsats

Mot bakgrund av ovanstående överväganden, i enlighet med artikel 6.2 i arbetsordningen och med beaktande av att inget nytt framkom då ledamoten hördes den 10 oktober 2011 rekommenderar utskottet för rättsliga frågor, efter att ha undersökt argumenten för och emot fastställelse av ledamotens immunitet, att Europaparlamentet inte bör fastställa Viktor Uspaskichs immunitet.

RESULTAT AV SLUTOMRÖSTNINGEN I UTSKOTTET

Antagande	21.11.2011
Slutomröstning: resultat	+: 9 -: 5 0: 0
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Raffaele Baldassarre, Luigi Berlinguer, Françoise Castex, Klaus-Heiner Lehne, Alajos Mészáros, Bernhard Rapkay, Alexandra Thein, Diana Wallis, Cecilia Wikström, Zbigniew Ziobro
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Kurt Lechner, Eva Lichtenberger, Dagmar Roth-Behrendt
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 187.2)	Jaroslav Paška